

SVETA

Cecilija

ČASOPIS ZA DUHOVNU GLAZBU

Godište XLV. Broj 1

SIJEČANJ — OŽUJAK 1975

Sakupili smo se večeras, na ovu svetu Večeru Gospodnju, da ujedinjeni vjerom s Kristom Isusom razapetim i uskrsnulim, koji stoluje o desnici Očevoj, prinesemo Ocu nebeskome Žrtvu njegovata Tijela i Krvi, te da blagujući od te žrtve postanemo na otajstven način stopljeni s Njime i tako doživimo predokus vječnog zajedništva svih svetih s Njime u Kraljevstvu Očevu. Posebno želimo doživjeti večeras duhovno zajedništvo po Isusu Kristu s djevicom i mučenicom iz davnih rimskih vremena sv. Cecilijom, koju odavna crkveni glazbenici i pjevači odabraše sebi za posebnu nebesku zaštitnicu.

Svi znamo da je povod za to da sv. Ceciliju odaberu nekoć za zaštitnicu crkvene glazbe dalo jedno mjesto iz stare legende o njezinu mučeništvu koje glasi: »Cantantibus organis illa in corde suo soli Deo decantabat dicens: Fiat cor meum et corpus meum immaculatum ut non confundar« (H. DELEHAYE, Étude sur le Légendier romain, Bruxelles 1936, str. 196). Dirljiva legenda, kao ni ikakvi drugi stari dokumenti, ne pružaju nam nikakvih svjedočanstava da bi sama sv. Cecilija bila glazbenica ili pjevačica. Brojni su učenjaci proučavali tekst te legende i njihovi su — čini se — neoborivi rezultati da legenda u strogo povijesnom smislu ne može biti uzeta kao vjerodostojno vrelo o svim pojedinostima kako se odigralo njezino posljednje svjedočenje za Isusa Krista, čime se dakako ne stavlja u pitanje samo postojanje sv. mučenice Cecilije koja je zavrijedila da nađe mjesto u Rimskom kanonu, današnjoj prvoj euharistijskoj molitvi, u broju onih svetih osoba koje je Rimski Crkva stoljećima nabrajala kao predstavnike onoga divnoga

Moć svete glazbe u evangelizaciji

Tomislav Šagi-Bunić

Nagovor na blagdan sv. Cecilije, u zagrebačkoj stolnoj crkvi, 22. XI 1974.

nebeskoga društva među koje bismo živo željeli i mi biti ubrojeni.

Ipak, ako legenda o sv. Ceciliji nema značaja povijesnog dokumenta u našem današnjem smislu, ipak nam ona donosi veliku i važnu poruku o jednom životnom i stvarnom aspektu kršćanskog života i o djelotvornosti Kristova spasenjskog otajstva u povijesti spasenja. Legenda koja nosi naslov »Passio sanctae Caeciliae« treba, čini se, biti shvaćena kao jedinstvena razrada uloge i utjecaja što ga sveta glazbena umjetnost ima u otajstvu navješćivanja Božjega spasenja ljudima, to jest u evangelizaciji. U ovo naše vrijeme, baš ovih mjeseci, svu Crkvu duboko zaokuplja pitanje evangelizacije suvremenog svijeta. Važno je stoga, vjerujem, da se razmotri također pitanje — nipošto beznačajno ni periferno — o ulozi i vrijednosti glazbe u evangeliziranju svijeta: a to je, mislim, baš temeljna poruka legende o sv. Ceciliji, obučena međutim u ruho događanja i međuosobnih odnosa. U toj poruci baš sama sv. djevica Cecilija predstavlja glazbu, ne toliko da je ona glazbenica ili pjevačica, nego je ona baš ta sveta glazba, uosobljena ljepota zvuka koji omogućuje da riječ i poruka prodre do srca ljudi, ponajprije onih koji osjećaju simpatije prema ljepoti i dobroti, ali kojim ne mogu odoljeti ni oni koji su nosioci krute vlasti i sile, dapače sami okrutni krvnici, a koju ne može svladati ni sama smrt da ne bi postigla svoje plemenite ciljeve što ih nosi u sebi: i sama smrt zastaje tri dana, dok se ljepota poruke koju pjesma prenosi ne pretvori u životnu realnost, to jest dok oni koje je Cecilija — ta pjesma Kristova — dovela Kristu, ne prime krštenje iz

ruku papirnih, i dok ona sama sve što ima — sve svoje bogatstvo — ne stavi u ruke namjesnika Kristova, da dom pjesme bude dom Božji i sabiralište svih koji ljube Krista, dovedeni k toj ljubavi također uz pomoć ljepote.

Nastao bi čitav traktat ako bih večeras ovdje, polazeći od te osnovne intuicije, išao analizirati cjelokupnu legendu o sv. Ceciliji. To ovdje i sada nije moguće; a i pretpostavljam da je svima ovdje prisutnima ta nježna i draga pripovijest sasvim poznata, pa da će svatko u svome srcu moći otkriti sve bogatstvo poruke, čim ima samo u ruci ovaj **bitan ključ** za otvaranje vrata toga bogatstva. Mogu samo upozoriti na neke elemente:

Cecilija je diskretna: u dodiru s ljudima djeluje osvajalački i nenametljivo, ali tako da sasvim prožme čovjeka, pa da od običnih ljudskih doživljavanja omogućujući odjednom uzlet k najvišim visinama. To je i takva je sveta glazba: Valerijan je u nju zaljubljen, ona međutim u srcu svome ima već drugoga uzvišenog zaručnika, i nekako intimno vjeruje u duhovnu snagu ljepote: ne pravi galame, ne raspravlja unaprijed, vjeruje da će se sve riješiti na neki otajstven način po kome neće morati ni ljubav Valerijanova biti ranjena ni prezrena, nego će zadobiti višu vrijednost, uzići na viši oblik. Glazba na takav način ne bježi iz svijeta, ni od kojih situacija, ona uspijeva prodrijeti do svakog srca, bez obzira na to kakve su čovjekove misli u ovaj čas: glazba nekako omogućuje da postaje raspolo-

žen, radoznao, sposoban da poželi iskusiti više duhovne vrijednosti, vrijednosti nebeske.

To se onda širi dalje, na Tiburcija, pa onda i na samog izvršitelja osude, a i na mnoštvo drugih. Pjesma i glazba svuda prodiere, ona je početak, ili bar jedan od početaka da ljudi postanu pozorni na poruku, da osjete ukus za nevidljivo, potrebu za iskustvom nevidljivoga: da vide anđele.

Ne mogu ovdje večeras duljiti: želja mi je bila samo da svratim pozornost svih nas na to: pa da se svi glazbenici, i svi ljubitelji pjesme, uključe u raspravu o evangelizaciji, a uzimajući kao fantastično polazište baš legendu o sv. Ceciliji, toj divnoj pjesmi Božjoj, koja je u svome tijelu nosila toliku snagu čistoće, ljepote, priopćivanja istine, čarobnosti ljubavi i spasenja. Rasprava o evangelizaciji u suvremenom svijetu ne može nipošto biti potpuna bez rasprave o ulozi pjesme u tom Božjem djelu, ili možda je ta rasprava čak i nezamisliva bez ozbiljnog razmatranja toga gledišta.

Zamolimo, dakle, našega Gospodina, onoga koji je zapjevao pjesmu spasenju ljepšu i snažniju od Orfejeve, kako se nekoć izrazio Klement Aleksandrijski, da nam po zagovoru svete Cecilije dade svima spoznati važnost svete glazbe i svete pjesme, da otkrijemo uvijek njezinu novu i novu snagu, da snažnom stvaralačkom moći i danas pjesma bude ona koje pobjeđuje i spremne i nespremljene, koja nadvladava i zaustavlja smrt, i u našem dragom hrvatskom narodu. Amen.

Liturgijska glazba: sredstvo evangelizacije

Anđelko Milanović

Što je »evangelizacija«?

Krist je apostolima dao neodloživu zapovijed, kategorički imperativ: »Idite i naučavajte sve narode« (Mt 28, 19) i »propovijedajte evanđelje svim stvorenjima« (Mk 6, 15). Sv. Pavao svaki put se osjetio grešnim ako tu zapovijed nije u potpunosti izvršavao: »Jao meni ako ne propovijedam evanđelje« (1 Kor 9, 16). Apostoli su u svom misijskom djelovanju osjetili svu snagu ovog imperativa. Navješćivati nauku, blagu vijest, što se nalazi u knjizi Evanđelja, »propovijedati, širiti nauku Kristovu: »Quaecumque dixerit vobis« — »sve što sam vam govorio naučavajte«, naša je prva dužnost; propovijedati nauku Kristovu suvremenim sredstvima jest današnja evangelizacija.

Grčki izraz **evangelizacija**, koji mnogo govori, liturgijskim glazbenicima donosi još mnogo dublja i uzvišenija zapažanja na koja često ne mislimo. Klasični autori su toj dužnosti još nadodali: »naviještam veselu vijest pjevajući«, kad naviještamo taku veliku radost ne možemo se izraziti jednostav-

nim riječima običnim govorom nego naše raspoloženje drugima moramo saopćiti »pjevujući«. Sv. Luka je od svih svetih pisaca najbolje poznao grčki jezik i kaže da je anđeo pastirima rekao: »Annuntio (grčki: euangelizo) vobis gaudium magnum«. Objekt njegove objave jest Isus Krist. Krist je na ovaj svijet došao siromašan, nepoznat, neprijemčen, lišen najosnovnijih uvjeta života, ali bez pjevanja nije se htio roditi. Kristovu su kolijevku anđeli obasuli pjevanjem: »Odjednom se anđelu pridruži mnoštvo vojske nebeske koja je hvalila Boga pjevajući: Slava Bogu na visini i na zemlji mir ljudima koje ljubi« (Lk, 2, 13, 14).

Liturgijskoglazbena evangelizacija znači: »pjevati Krista svim stvorenjima« kao slavu Oca a mir ljudima. Sv. Pavao kaže: »Govorite jedni drugima u psalmima, hvalospjevima i nadahnutim pjesmama! Pjevajte Gospodinu u svom srcu i slavite ga! Zahvaljujte uvijek za sve Bogu Ocu, u ime našega Gospodina Isusa Krista!« (Ef 5, 19, 20). »Neka riječ Kristova obilno stanuje u vama! Poučavajte i opo-